

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

National University
«Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»

ЕКОНОМІКА І РЕГІОН

№ 4 (91) 2023

ECONOMICS AND REGION

Vol. 4 (91) 2023

www.eir.nupp.edu.ua

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

ЕКОНОМІКА І РЕГІОН

№ 4 (91)
2023

ECONOMICS AND REGION

Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»

Грудень 2023 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

- ОНИЩЕНКО В.О.** – головний редактор, д.е.н., проф., ректор Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
- ЧИЖЕВСЬКА М.Б.** – заступник головного редактора, к.е.н., доц., завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
- СІВЦЬКА С.П.** – відповідальний секретар, к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
- ВАРНАЛІЙ З.С.** – д.е.н., проф., професор кафедри фінансів Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка (за згодою);
- ГРИШКО В.В.** – д.е.н., проф., завідувач кафедри менеджменту і логістики Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
- ДУБИЦЕВ В.П.** – д.е.н., проф., професор кафедри економічної теорії та економічної кібернетики Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
- КОЗАЧЕНКО Г.В.** – д.е.н., проф., професор кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань Національної академії внутрішніх справ (за згодою);
- КОМЕЛІНА О.В.** – д.е.н., проф., професор кафедри менеджменту і логістики Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
- КОРГАНШВІЛІ Л.Д.** – д.е.н., проф., керівник центру забезпечення якості та наукової діяльності Міжнародної школи туризму Тбіліського державного університету імені І. Джавахішвілі (за згодою);
- ОНИЩЕНКО С.В.** – д.е.н., проф., директор Навчально-наукового інституту фінансів, економіки, управління та права Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
- ПАЛАЩАКОВА ДАНІЕЛЛА** – доктор філософії (PhD), молодший науковий співробітник кафедри економічної теорії Технічного університету у Кошице (Словаччина) (за згодою);
- ПТАЩЕНКО Л.О.** – д.е.н., проф., професор кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
- РОЛЬНИК-САДОВСЬКА Є.** – доктор (Dr), асоц. професор, заступник декана з навчальної роботи факультету менеджменту Білостоцької Політехніки, м. Білосток (Польща) (за згодою);
- РЯЩЕНКО Вікторія** – д.е.н., асоц. професор, Університет ISMA (Латвія) (за згодою);
- ХУНЬЄТ Аніца** – д.ф., проф., проректор Університету Північ (Хорватія) (за згодою);
- ЧИЧКАЛО-КОНДРАЦЬКА І.Б.** – д.е.н., проф., завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та туризму Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
- ШИДЛЮ Джоанна** – доктор філософії (PhD), доцент Білостоцької Політехніки, м. Білосток (Польща) (за згодою);
- ШПІЛЬКО Данута** – доктор філософії (PhD), асистент професора Білостоцької Політехніки, заступник начальника міжнародного відділу логістики та сервісної інженерії, м. Білосток (Польща) (за згодою).

Журнал «Економіка і регіон»
Внесений до переліку наукових
фахових видань України
(наказ МОН України 1279 від 16.11.2014,
зі змінами згідно наказу № 157 від 09.02.2021).

Вид видання – науковий журнал.
Концепція журналу базується на багаторічному
науковому, фаховому висвітленні актуальних
проблем економіки України і світу.

Основні рубрики: економіка та управління
національним господарством; розвиток продуктивних
сил і регіональна економіка; економічна теорія та
історія економічної думки; світове господарство і
міжнародні економічні відносини; економіка та
управління підприємствами (за видами економічної
діяльності); економіка природокористування й охорона
навколишнього середовища; демографія, економіка
праці, соціальна економіка та політика; гроші, фінанси
і кредит; бухгалтерський облік, аналіз та аудит;
статистика; математичні методи, моделі й
інформаційні технології в економіці; економічна
безпека держави та суб'єктів господарювання.

Видається з липня 2003 р.

Виходить чотири рази на рік.

Свідчення про державну реєстрацію

КВ 24613-14553 ПР, видане 29.10.2020 р.

Міністерство юстиції України

Засновник журналу:

Національний університет «Полтавська
політехніка імені Юрія Кондратюка»

Назва, концепція, зміст і дизайн журналу «ЕІР»
є інтелектуальною власністю редакції журналу
«Економіка і регіон» та охороняється законом
про авторські й суміжні права. При
передрукуванні посилання на журнал
«ЕІР» обов'язкове.

Матеріали друкуються мовою оригіналу.

Відповідальність за точність поданих
даних несуть автори матеріалів,
редакція не завжди поділяє думку авторів.

ISSN 2218-1199 (Print)

ISSN 2414-0538 (Online)

E-mail: econom@nupp.poltava.ua

Сайт журналу: <http://journals.nupp.edu.ua/eir>

Рекомендовано до друку Вченою радою

Національного університету «Полтавська

політехніка імені Юрія Кондратюка

(прот. № 13 від 12.12.2023)

Верстка Л.А. Свистун

Коректор англ. О.О. Петях

Коректор укр. Я.І. Вишнякова.

Здано до набору 14.12.2023

Підписано до друку 18.12.2023

Формат 60x80 1/8. Обл.-видавн. арк. 26,14.

Тираж 300 прим. Замовлення № 0124/029.

Надруковано: Видавничий дім «Гельветика»

65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1

Телефони: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідчення суб'єкта видавничої справи

ДК № 7623 від 22.06.2022 р

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

- 8 Пухир С.Т., Юрків Н.Я. Макроекономічний стан національної економіки під час повномасштабної війни
- 17 Бакало Н.В., Крекотень І.М. Розвиток та особливості управління готельного господарства в умовах воєнного стану
- 24 Жукова Л.М., Губа Л.М., Биба В.В. Концептуальні уявлення про межі ефективності управління інноваційним розвитком економіки в умовах глобальної невизначеності
- 30 Михайлов С.В., Савіна Н.Б. Реалізація інноваційних інструментів соціально-економічного захисту операторів та споживачів

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

- 35 Благун І.І., Івасишин М.О., Коляда А.С. Основні елементи економіки знань
- 43 Єгоричева С.Б., Бережна А.Ю. Соціально-економічна політика децентралізації України в умовах воєнного стану
- 51 Парсяк В.Н., Дибач І.Л., Жукова О.Ю. Економічні ресурси вод світового океану – невичерпний резерв індустрії
- 59 Щука Г.П., Венгурська Н.С., Безрученков Ю.В. Автентична кухня як основа розвитку ринку гастрономічного туризму Закарпаття

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

- 68 Венгер В.В., Романовська Н.І., Чижевська М.Б., Вергал К.Ю., Щербініна С.А. Прогнозування показників зовнішньої торгівлі промислової продукції між Україною та Японією
- 79 Вовк К.М. Європейські туристичні кластери: шляхи відновлення конкурентоздатності українського туризму

- 87 Ємельянова Л.О., Млинко С.В. Вплив технологій на структуру зайнятості на сучасному етапі
- 97 Конул А., Фідан Г. Вплив пандемії COVID-19 на систему освіти з точки зору вчителів в Азербайджані
- 108 Тоцька О.Л. Україна-ЄС: аналітична оцінка міжнародної торгівлі послугами

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

- 118 Герасименко Т.В. Трансформація глобальних ланцюгів вартості під впливом інноваційних технологій
- 126 Гришко В.В., Струць О.Р. Інноваційні зміни в управлінні персоналом
- 133 Ільницька-Гикавчук Г.Я. Перспективи впровадження інноваційних видів реклами в туризмі
- 140 Кобеля-Звір М.Я. Грантові можливості програми Європейської комісії «Єдиний ринок»
- 146 Кулакова С.Ю., Житник О.М., Нестеренко А.В., Романовська Н.І. Конкурентоспроможність як основний чинник розвитку підприємства в сучасних умовах
- 153 Метін Б.І. Методичний апарат використання інноваційного підходу на підприємствах сфери послуг
- 160 Михайлова Є.В., Савіна Н.Б. Високі технології як елемент антикризового управління в умовах інформаційних екстерналій
- 165 Птащенко Л.О. Інструментарій управління капіталом, як інвестиційним ресурсом у сфері бізнесу
- 172 Ремзіна Н.А. Особливості розробки туристичного продукту з берегового екскурсійного обслуговування пасажирів круїзних суден
- 178 Тарлопов І.О. Метод аналізу ієрархій у системі прийняття рішень корпоративної соціальної відповідальності
- 185 Чайкіна А.О., Добровольська А.А. Особливості управління портфелем інвестицій в контексті глобалізаційних змін

**ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА
ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА
І ПОЛІТИКА**

- 192** **Зачосова Н.В.** Проблеми збереження та розвитку людського капіталу в умовах цифровізації: національний і регіональний контексти
- 200** **Конул А., Узеїр М.** Теоретичні основи ефективного використання людських ресурсів у постіндустріальному суспільстві

ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

- 206** **Худолій Ю.С., Свистун Л.А.** Трансформація роздрібного банкінгу під впливом Fintech

**БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК,
АНАЛІЗ ТА АУДИТ**

- 215** **Дмитренко А.В.** Облікова політика як інструмент формування бухгалтерської інформаційної моделі суб'єкта господарювання

**МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ,
МОДЕЛІ Й ІНФОРМАЦІЙНІ
ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ**

- 223** **Гришко В.В., Зінченко І.Р.** Синергія ІІІ та бізнесу, як фактор ефективності управління в умовах розвитку технологій
- 230** **Назаров В.С.** Застосування технології блокчейн у підвищенні якості і стимулюванні системного зростання у сучасній економіці
- 236** **Приймак В.І., Рибак Ю.М., Голубник О.Р.** Сучасні підходи до зберігання даних на розподіленій інфраструктурі

**ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА
ДЕРЖАВИ ТА СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ**

- 243** **Бурик М.М., Попов О.В.** Забезпечення економічної безпеки територіальних громад в умовах бойових дій на території України
- 249** **Буряк А.А., Бачикало К.А.** Роль торгово-промислових палат у забезпеченні зовнішньоекономічної безпеки держави

MATHEMATICAL METHODS, MODELS AND INFORMATION TECHNOLOGIES IN ECONOMY

UDC 005.3:[334.722:004.89
JEL Q360, Q380, M210

DOI: 10.26906/EiR.2023.4(91).3216

SYNERGY OF AI AND BUSINESS AS A FACTOR OF MANAGEMENT EFFICIENCY IN THE CONTEXT OF TECHNOLOGY DEVELOPMENT

Volodymyr Hryshko*, Doctor of Economic Sciences, Full Professor
Ihor Zinchenko, Master Student
National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic"

*ORCID 0000-0001-9183-4008

© Hryshko V., 2023

© Zinchenko I., 2023

Стаття отримана редакцією 22.11.2023 р.

The article was received by editorial board on 22.11.2023

Introduction. In the face of global challenges and current circumstances, artificial intelligence (AI) continues to evolve and adapt, providing new opportunities for technological advancement and contributing to the transformation of various areas of life. For example, the recent release of ChatGPT-3.5 has significantly increased public interest in AI. Thanks to its convenience and seemingly impressive awareness, this technological tool has begun to penetrate everyday life.

In response to the information explosion, innovation-driven companies are actively seeking ways to use AI as a catalyst for the development of innovative products based on this technology. In line with the trend towards the development and proliferation of artificial intelligence, emphasis is placed on the need to conduct a comprehensive study and analysis of the potential applications of AI in business. This technology holds great promise in terms of analysing large volumes of business information, optimising processes, improving productivity and gaining competitive advantage.

It is advisable to delve into the greater issues and challenges associated with the implementation of this technology in business. These include the limitations and requirements for companies intending to integrate artificial intelligence into their business processes, such as the scope of the company's activities, monitoring and reporting of its own activities, availability of the necessary databases, availability of ready-made and effective artificial intelligence tools on the market, complexity of implementation and support of these tools, as well as the cost of implementation compared to the economic benefits.

Analysis of recent research and publications. Artificial intelligence technology and the possibilities of its application in the socio-economic environment have long been studied by both domestic and foreign scientists, many of whom predicted the rapid development of this industry.

For example, Galina Mashliy, Olga Mosiy and Mariana Pelcher noted that in recent years there has been an extremely high rate of development of science, engineering and technologies aimed at developing and implementing artificial intelligence in human practice [1]. M.G. Bortnikova and Y.L. Chyrkova examined how human economic activity can be transformed by means of artificial intelligence [2].

In their study, Janusz Nesterak and Olga Malinowska concluded that in order to survive, modern companies are forced to redesign and reorganise their activities and be flexible to innovation [3].

Yuriy Kovtunencko is another domestic scientist who has studied this issue. He identified the main reasons for the necessity of introducing artificial intelligence into the management system of a modern enterprise [4]. The current state and trends of artificial intelligence development in Ukraine were also analysed by Hryhorii Haina [5].

Among foreign researchers, I would like to highlight a joint study by Ida Merete Enholm, Emmanuel Pagiannidis, Patrick Mikalef & John Krogstie, who conducted a fundamental analysis of the English-language scientific literature in an attempt to determine the value of artificial intelligence for business [6]. An important study on data analysis using artificial intelligence was carried out by Bahman Zohouri and Masoud M. [7].

Vijay Pereira, Elias Hadjielias, Michael Christofi, and Demetris Vrontis conducted a systematic review that examines the relationship between artificial intelligence and workplace outcomes. This study is based on 60 articles published in 30 leading international journals [8].

There are conceptual challenges associated with the use of artificial intelligence (AI). In particular, it is necessary to take into account the need for a significant amount of high-quality data on the basis of which AI can acquire knowledge and perform certain tasks. In addition, it is important to emphasise that even with a large data set, the guarantee of error-free operation of an AI system remains unattainable. This creates an additional challenge, namely the cultivation of distrust and prejudice towards this technology among users. These aspects are of paramount importance for understanding the nature of the challenges posed by AI and should be included in future research efforts.

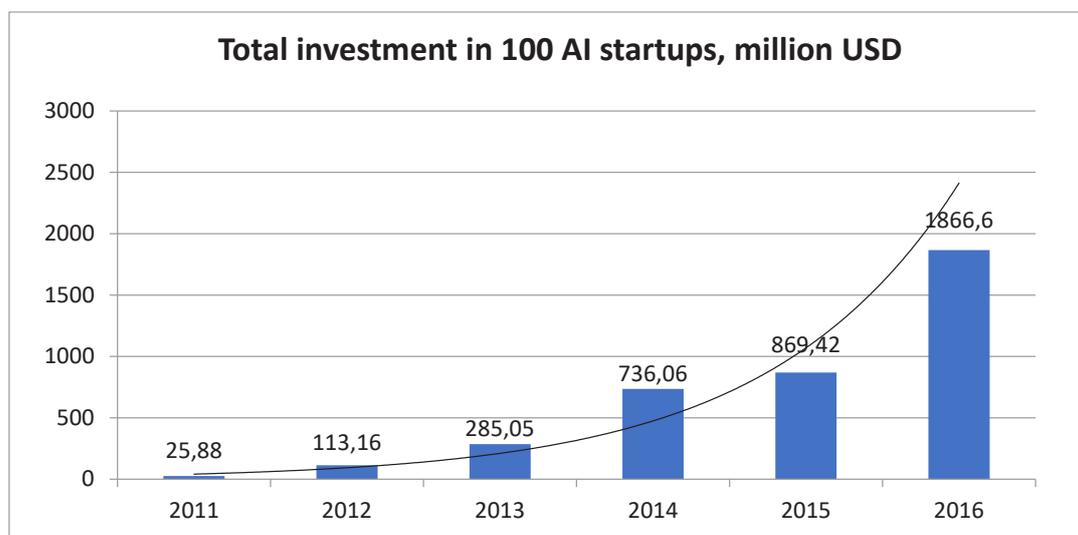
Objectives of the article. The purpose of the study is to summarise information on the general and investment development of artificial intelligence in the business sphere and to formulate ways to use AI in the process of activity and functioning of enterprises.

The main material of the study. Artificial intelligence research has been going on for decades, leading to numerous definitions and interpretations of this concept. In the early stages, the perception of AI was associated exclusively with software code and mathematical algorithms. Over time, the scope of artificial intelligence has expanded, and researchers in the field have explored and formulated their own interpretations of the concept.

Given the diversity of interpretations and the recent success of AI-based language models, a view of this concept has evolved. In particular, artificial intelligence is defined as a complex computer program that can assist humans and perform tasks by using huge amounts of data and advanced language models. This approach takes advantage of general development and offers unlimited scalability.

Since this article is dedicated to the study of artificial intelligence from the perspective of economics and business, this article deliberately refrains from delving into the extensive history of this technology within the computer sciences. However, to lay the groundwork for this study, an important indicator is proposed to be considered: the amount of investment in the world's top 100 AI startups.

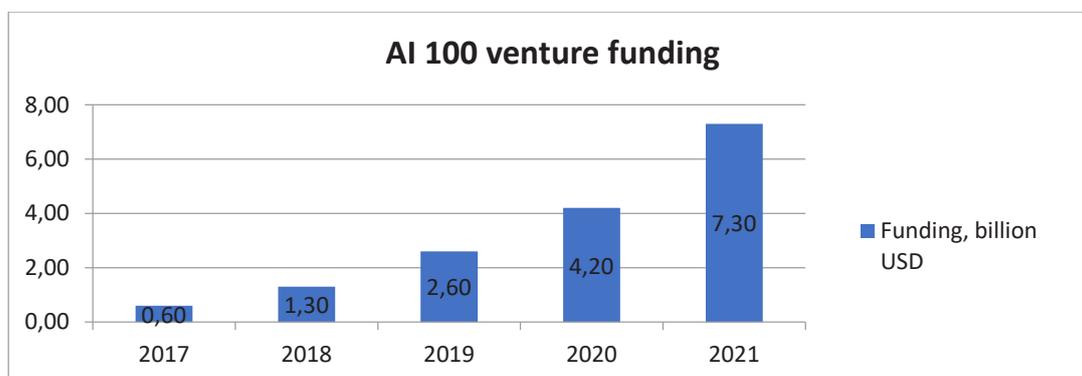
According to other studies in the field, the dynamics of investment in the world's top 100 AI startups can be observed since 2011, when the total investment amounted to only 25.88 million USD. Over the next six years, this figure demonstrated a significant growth, reaching 1866.6 million USD by the end of 2016 [9]. The dynamics of investments in the world's top 100 AI startups is shown in Figure 1 below. This phenomenon indicates a growing interest in investing in promising AI projects, outlining new trends in financing and creating opportunities for innovative development of the sector.

Figure 1. Investment dynamics in the world's top 100 AI startups

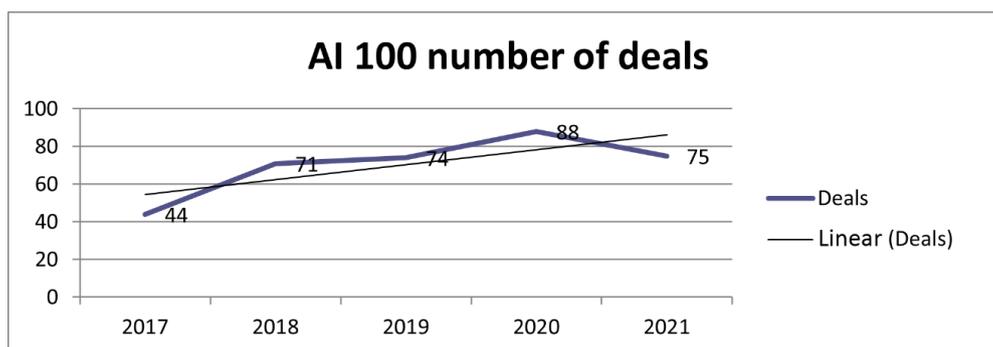
Source: compiled by the authors based on [9; 10]

To further analyse the level of investment in AI, this paper will refer to a study conducted by CB Insights [10], an analytical company specialising in collecting and analysing data on startups, innovative companies, technology trends and other aspects of the business ecosystem. According to their findings, investments in artificial intelligence totalled 0.6 billion USD in 2017 and will increase to 7.3 billion USD in 2021. It is important to note that these figures differ slightly from the previous study due to differences in calculations. CB Insights specifically analysed the value of the largest investment deals rather than the total value of AI startups. For clarity, these results are visually presented in Figures 2 and 3.

Figure 2. AI 100 venture funding

Source: compiled by the authors based on [10]

Figure 3. AI 100 number of deals

Source: compiled by the authors based on [10]

Therefore, to determine the current level of investment in the industry, it is suggested to analyse data from Statist, an online platform that provides statistics and graphs for various industries such as business, technology, consumer goods, media and others. It is one of the largest resources of statistics and data in the world. According to the data obtained from this resource, the total investment in AI startups as of the fourth quarter of 2020 was 10.9 billion USD, which helps to estimate the share of investments in the top 100 AI startups compared to the total investment in this industry. There was also a significant increase in investment in 2021 to 18.9 billion USD, a decrease in investment in 2022, and now this figure has stabilised at around 10 billion USD [11].

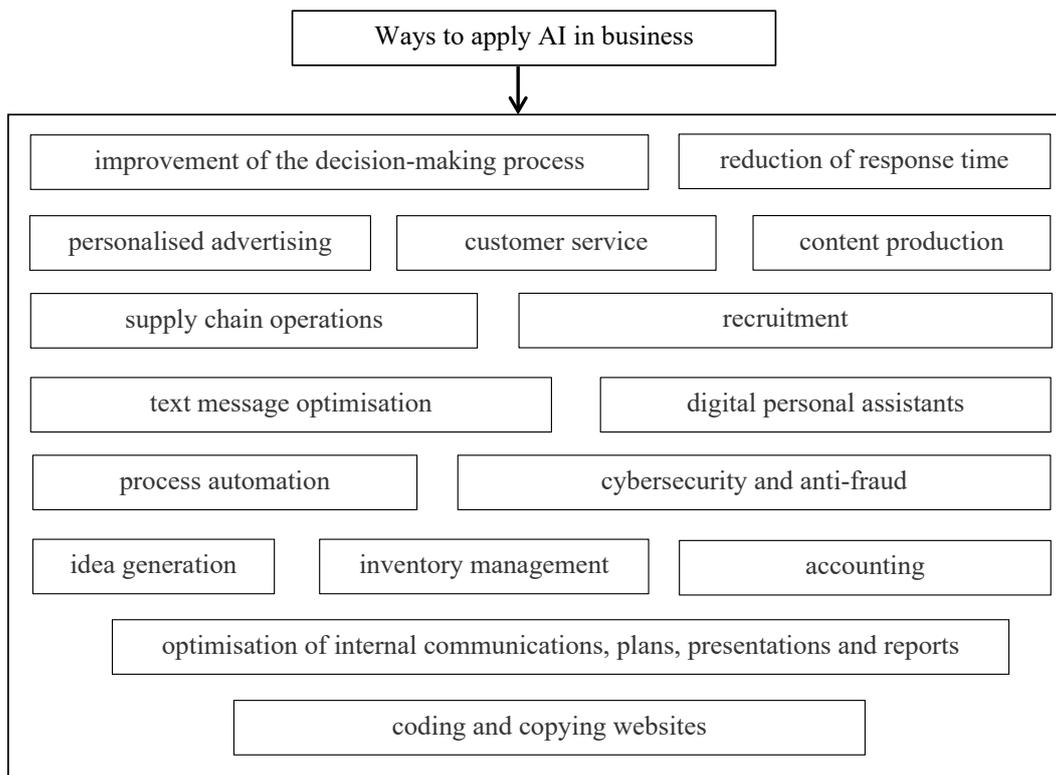
Thus, having analysed several scientific and statistical sources, it can be seen that since 2011, the volume of investments in the world's top 100 AI startups has tended to double annually. In the 10 years since the beginning of this observation, investments have increased from 25.88 million USD to 7.3 billion USD in 2021, and the total investment in AI startups in 2021 reached a record 18.9 billion USD.

Having studied AI as a business area, it is proposed to determine how ordinary companies can use this tool. For example, Forbes Advisor surveyed 600 business owners who use or plan to implement artificial intelligence in their businesses. The survey showed the following:

- Every fourth business owner is concerned about the impact of AI on website traffic;
- almost all (97%) business owners believe that ChatGPT will help their business;
- one in three businesses plan to use ChatGPT to write content for websites, and 44% plan to use ChatGPT to write content in other languages;

- more than half of business owners use artificial intelligence for cybersecurity and fraud prevention;
- over 40% are concerned about over-reliance on technology due to the use of artificial intelligence;
- almost half of business owners use AI to create internal communications;
- nearly two-thirds (64%) of business owners believe that artificial intelligence will improve customer relations [12].

Many scientists who have studied the use of artificial intelligence in business often assume that this technology can be useful. However, this formulation is rather generalised. Therefore, the main ways in which businesses can use AI for their own purposes have been identified and presented in Figure 4 below.

Figure 4. Ways to apply AI in the business environment

Source: compiled by the authors based on [12]

Despite the potential benefits of artificial intelligence, its implementation poses several challenges for businesses. One of the most important issues is data privacy and security. As companies collect and analyse more data, the risk of cyber-attacks increases. In addition, the use of AI can raise ethical considerations, particularly with regard to the use of artificial intelligence in decision-making. There is a risk that artificial intelligence will increase bias and discrimination if it is not carefully designed and implemented [13].

The use of artificial intelligence in business increases convenience and profitability, but also raises concerns about algorithmic social and information bias, privacy, and data protection [14].

This technology may also affect the quality of education of future employees, as students may use it unfairly.

In general, the development of Artificial Intelligence in Education (AIED) has the potential to transform the educational landscape and influence the role of all stakeholders involved. In recent years, the use of AIEDs has been gradually introduced to improve understanding of student performance and to enhance learning and experience. However, the introduction of AIED has led to increased ethical risks and concerns about several aspects, such as personal data and learner autonomy [15].

Importantly, government authorities are also aware of the threats that AI may pose, as the Concept for the Development of Artificial Intelligence in Ukraine, approved by the CMU, states that the introduction of information technologies, including artificial intelligence technologies, is an integral part of the development of socio-economic, scientific, technical, defence, legal and other activities in areas of national importance. The

absence of a conceptual framework for state policy in the field of artificial intelligence does not allow the creation and development of a competitive environment in these areas of activity [16].

The Ministry of Digital Transformation of Ukraine is working to overcome these problems, where it presented the Roadmap for the Regulation of Artificial Intelligence in Ukraine [17].

Its main idea is to create a transitional phase for 2-3 years, which will allow businesses to prepare for the transition to European legislation in this area and the implementation of the AI Act [18].

According to the authors, this approach to AI regulation by state authorities is optimal, since European legislation is one of the best in the world, and the leading institutions in this field were involved in the development of the document (AI Act). In addition, the fastest possible orientation towards these laws may facilitate Ukraine's accession to the European Union.

Conclusions. The research and analysis of numerous scientific papers and statistical publications resulted in a summary of more than 10 years of artificial intelligence development in the business sector.

In general, it was determined that artificial intelligence is constantly evolving, a conclusion that is supported not only by subjective impressions but also by significant investments in the field. Among the leaders contributing significantly to the overall development of this technology are giants such as Microsoft-owned OpenAI and their main competitor Google.

However, the business environment is seeing a greater diversification of companies and startups specialising in solving more specific problems. This requires businesses to put more effort into analysing the market for AI-based tools, but may prove to be more beneficial for companies that are more open to innovation. To make it easier for businesses to identify specific applications of AI, certain areas of AI use in the business environment have been outlined and presented in a convenient diagram.

It should be emphasised that AI poses certain threats to both business and society, which underscores the need for effective state regulation of this industry.

REFERENCES:

1. Mashliy G., Mosiy O., Pelcher M. (2019) Research of managerial aspects of the use of Artificial Intelligence. *Economics and management of enterprises*, no. 2, pp. 80–89. Available at: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/27963/2/GEB_2019v57n2_Mashliy_G-Information_provided_for_80-89.pdf
2. Bortnikova M., Chyrkova Y. (2022) Artificial intelligence in the management of foreign economic activity. *Digital economy and economic security*, no. 2 (02), pp. 70–75. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.2-12>
3. Nesterak J., Malinowska O. (2020) Artificial intelligence in management: features of application in business. *The modern paradigm of public administration: works of the 2nd international scientific and technical conference* (Lviv, 12 November 2020). Lviv, pp. 395-400.
4. Kovtunenکو Yu. V. (2019) Application of artificial intelligence in the enterprise management system: problems and advantages. *Economic Bulletin of Odesa Polytechnic University*, no. 2(8), pp. 93–99. Available at: <https://economics.net.ua/jopu/2019/No2/93.pdf>
5. Haina H. (2020) Trends in the development of artificial intelligence in Ukraine. *Security of information systems and technologies*, no. 1, pp. 20–26. Available at: https://www.researchgate.net/publication/371280188_Tendencii_rozvitku_stucnogo_intelektu_v_Ukraini
6. Enholm I. M., Papagiannidis E., Mikalef P., Krogstie J. (2022) Artificial Intelligence and Business Value: a Literature Review. *Inf Syst Front* 24, pp. 1709–1734. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10796-021-10186-w>
7. Bahman Z., Masoud M. (2020) From Business Intelligence to Artificial Intelligence. *Modern Approaches on Material Science*, no. 2. Available at: <https://lupinepublishers.com/material-science-journal/fulltext/from-business-intelligence-to-artificial-intelligence.ID.000137.php>
8. Pereira V., Hadjielias E., Christofi M., Vrontis D. (2023) A systematic literature review on the impact of artificial intelligence on workplace outcomes: A multi-process perspective. *Human Resource Management Review*, no. 3, pp. 33–43. Available at: https://www.researchgate.net/publication/354474617_A_systematic_literature_review_on_the_impact_of_artificial_intelligence_on_workplace_outcomes_A_multi-process_perspective
9. Soni N., Sharma E., Singh N., Kapoor A. (2018) Impact of Artificial Intelligence on Business. *Indian Habitat Centre*, no. 1. Available at: https://www.researchgate.net/publication/325644986_Impact_of_Artificial_Intelligence_on_Business
10. The top 100 AI startups of 2021: Where are they now? Available at: <https://www.cbinsights.com/research/2021-top-100-ai-startups-where-are-they-now/#:~:text=17%20startups%20have%20raised%20a%20total%20of%2018,cohort%20raised%20a%20record%207.3B%2C%20up%2074%25%20YoY>
11. Funding of artificial intelligence (AI) startup companies worldwide from 2020 to 2023, by quarter. Available at: <https://www.statista.com/statistics/1344128/worldwide-artificial-intelligence-startup-company-funding-by-quarter/>
12. How Businesses Are Using Artificial Intelligence In 2023. *Forbes Adviser*.
13. Rahul Jain (2023) *The Impact of Artificial Intelligence on Business: Opportunities and Challenges*. DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4407114>

14. Xinyue Z., Zhilin Y., Michael R. H., Gang L., Ziaul H. M. (2022) Impact of artificial intelligence on business strategy in emerging markets: a conceptual framework and future research directions. *International Journal of Emerging Markets*, vol. 17, is. 4. Available at: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/IJOEM-04-2022-995/full/html>
15. Nguyen A., Ngo H. N., Hong Y. et al. (2023) Ethical principles for artificial intelligence in education. *Educ Inf Technol*, vol. 28, pp. 4221–4241. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10639-022-11316-w>
16. On approval of the Concept for the Development of Artificial Intelligence in Ukraine dated 02 December 2020 No. 1556-r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>
17. Regulation of artificial intelligence in Ukraine: The Ministry of Digital Transformation presented a roadmap. State websites of Ukraine. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/rehuliyuvannia-shtuchnoho-intelektu-v-ukraini-mintsyfry-prezentuvalo-dorozhniu-kartu>
18. EU AI Act: first regulation on artificial intelligence. Available at: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20230601STO93804/eu-ai-act-first-regulation-on-artificial-intelligence>

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

19. Машлій Г., Мосій О., Пельчер М. Дослідження управлінських аспектів використання Штучного інтелекту. *Економіка та управління підприємствами*. 2019. № 2. С. 80–89. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/27963/2/GEV_2019v57n2_Mashliy_G-Information_provided_for_80-89.pdf
20. Бортнікова М.Г., Чиркова Ю.Л. Штучний інтелект в менеджменті зовнішньоекономічної діяльності. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. № 2 (02). С. 70–75. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.2-12>
21. Нестерак Я., Маліновська О., Я. Штучний інтелект в менеджменті: особливості застосування в бізнесі. *Сучасна парадигма публічного управління : праці 2 Міжнар. наук.-техн. конф.* (Львів, 12 листопада 2020). Львів, 2020. С. 395–400.
22. Ковтуненко Ю.В. Застосування штучного інтелекту у системі управління підприємством: проблеми та переваги. *Економічний вісник Одеського політехнічного університету*. 2019. № 2(8). С. 93–99. URL: <https://economics.net.ua/ejoru/2019/No2/93.pdf>
23. Гайна Г.А. Тенденції розвитку штучного інтелекту в Україні. *Безпека інформаційних систем і технологій*. 2020. № 1. С. 20–26. URL: https://www.researchgate.net/publication/371280188_Tendencii_rozvitku_stucnogo_intelektu_v_Ukraini
24. Enholm, I.M., Papagiannidis E., Mikalef, P., Krogstie J. Artificial Intelligence and Business Value: a Literature Review. *Inf Syst Front* 24. 2022. P. 1709–1734. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10796-021-10186-w>
25. Bahman Z., Masoud M. From Business Intelligence to Artificial Intelligence. *Modern Approaches on Material Science*. 2020. № 2. URL: <https://lupinepublishers.com/material-science-journal/fulltext/from-business-intelligence-to-artificial-intelligence.ID.000137.php>
26. Pereira V., Hadjielias E., Christofi M., Vrontis D. A systematic literature review on the impact of artificial intelligence on workplace outcomes: A multi-process perspective. *Human Resource Management Review*. 2023. № 3. С. 33–43. URL: https://www.researchgate.net/publication/354474617_A_systematic_literature_review_on_the_impact_of_artificial_intelligence_on_workplace_outcomes_A_multi-process_perspective
27. Soni N., Sharma E., Singh N., Kapoor A. Impact of Artificial Intelligence on Business. *Indian Habitat Center*. 2018. № 1. URL: https://www.researchgate.net/publication/325644986_Impact_of_Artificial_Intelligence_on_Business
28. The top 100 AI startups of 2021: Where are they now? URL: <https://www.cbinsights.com/research/2021-top-100-ai-startups-where-are-they-now/#:~:text=17%20startups%20have%20raised%20a%20total%20of%2018,cohort%20raised%20a%20record%207.3B%2C%20up%2074%25%20YoY.>
29. Funding of artificial intelligence (AI) startup companies worldwide from 2020 to 2023, by quarter. URL: <https://www.statista.com/statistics/1344128/worldwide-artificial-intelligence-startup-company-funding-by-quarter/>
30. How Businesses Are Using Artificial Intelligence In 2023. *Forbes Adviser*.
31. Rahul Jain. The Impact of Artificial Intelligence on Business: Opportunities and Challenges. 2023. DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4407114>
32. Xinyue Z., Zhilin Y., Michael R. H., Gang L., Ziaul H. M. Impact of artificial intelligence on business strategy in emerging markets: a conceptual framework and future research directions. *International Journal of Emerging Markets*. 2022. Vol. 17. Is. 4. URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/IJOEM-04-2022-995/full/html>
33. Nguyen A., Ngo H. N., Hong Y. et al. Ethical principles for artificial intelligence in education. *Educ Inf Technol*. 2023. Vol. 28. P. 4221–4241. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10639-022-11316-w>
34. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні від 02 грудня 2020 р. № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>
35. Регулювання штучного інтелекту в Україні: Мінцифри презентувало дорожню карту. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/rehuliyuvannia-shtuchnoho-intelektu-v-ukraini-mintsyfry-prezentuvalo-dorozhniu-kartu>
36. EU AI Act: first regulation on artificial intelligence. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20230601STO93804/eu-ai-act-first-regulation-on-artificial-intelligence>

UDC 005.3:[334.722:004.89]

JEL Q360, Q380, M210

Volodymyr Hryshko, Doctor of Economic Sciences, Full Professor. **Ihor Zinchenko**, Master Student, National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic". **Synergy of AI and business as a factor of management efficiency in the context of technology development.**

The article summarises the more than 10-year history of artificial intelligence in business. Based on the data on investments in the world's 100 largest AI startups, the authors identifies the dynamics of investment growth over the past decade. It is noted that innovation-related businesses are looking for ways to implement artificial intelligence to optimise processes and gain competitive advantages. A list of business processes and tasks that companies can already improve with the help of AI is compiled and graphically depicted. However, alongside the potential benefits, the article also identifies possible challenges, such as data privacy, ethical considerations and the impact on education. The article concludes with the need for effective state regulation and orientation towards the European Union's legislation in the field of AI to ensure sustainable development and minimise risks.

Key words: artificial intelligence, management, economic environment, benefits and threats, government regulation.

УДК 005.3:[334.722:004.89]

JEL Q360, Q380, M210

Гришко Володимир Васильович, доктор економічних наук, професор. **Зінченко Ігор Русланович**, магістр, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». **Синергія ШІ та бізнесу, як фактор ефективності управління в умовах розвитку технологій.**

Ця наукова стаття присвячена комплексному вивченню впливу штучного інтелекту (ШІ) на різні аспекти бізнес середовища. Узагальнена більш сучасна історія розвитку штучного інтелекту в сфері бізнесу, засвідчуючи його зростаючу роль у якості технологічної інновації. Особлива увага приділена динаміці змін та тенденціям інвестицій протягом останніх десяти років, що вказує на стійкий розвиток цієї галузі. Виділено концептуальні проблеми штучного інтелекту, а саме необхідність великої кількості якісних даних, на основі яких ШІ буде навчатися та потім працювати, однак навіть наявність цих даних не гарантує відсутності помилок у роботі ШІ, що провокує іншу проблему, а саме недовіру та упереджене ставлення до даної технології з боку людей. Сформовано основні переваги та виклики впровадження ШІ в бізнесові процеси, звертаючи увагу на загальні та специфічні, аспекти даного питання. Визначаючи велику користь, яку підприємства можуть одержати від використання штучного інтелекту, в даній статті було сформовано конкретний перелік бізнес процесів та задач, в яких компанії можуть використовувати штучний інтелект. До них належить: обслуговування клієнтів, персоналізована реклама, зменшення часу відгуку, покращення процесу прийняття рішень, генерації ідей, оптимізації внутрішніх комунікацій, планів, презентацій та звітів, підбору персоналу та пошуку талантів, цифрові персональні помічники, кібербезпека та управління шахрайством, операції у ланцюжку поставок, управління запасами, написання коду та копіювання веб-сайтів. Згодом в статті розглядаються потенційні загрози, пов'язані з використанням штучного інтелекту в бізнесі. Серед цих загроз особливу увагу приділяється аспектам впливу штучного інтелекту на сферу освіти та якості знань та доброчесності молодих спеціалістів. Також розглядаються питання конфіденційності та захисту даних, що є важливими аспектами в контексті використання штучного інтелекту у бізнесі. Стаття закінчується роздумами щодо ролі державного регулювання в сфері ШІ. Презентовано концепцію Дорожньої карти з регулювання штучного інтелекту в Україні, яка наголошує необхідність вчасної орієнтації на європейське законодавство для забезпечення стійкого розвитку галузі в країні.

Ключові слова: штучний інтелект, управління, економічне середовище, переваги та загрози, державне регулювання.